

3.09.2020

Dlh v roku 2019 klesol pod sankčné pásma najmä kvôli zníženiu hotovostnej rezervy

Rada pre rozpočtovú zodpovednosť predkladá do Národnej rady SR Správu o hodnotení plnenia pravidiel rozpočtovej zodpovednosti a pravidiel rozpočtovej transparentnosti za rok 2019. Povinnosť predložiť a prerokovať správu je nariadená Ústavným zákonom o rozpočtovej zodpovednosti.

V roku 2019 došlo prvýkrát po siedmich rokoch platnosti ústavného zákona o dlhovej brzde k poklesu dlhu pod sankčné pásma. V apríli 2020 zverejnil Eurostat údaj o hrubom dlhu Slovenska za rok 2019. Dlh klesol veľmi tesne pod úroveň prvého sankčného pásma (48,0 % HDP).

Podľa jarnej notifikácie Eurostatu dosiahol dlh v roku 2019 úroveň 47,9995 %, teda úroveň veľmi blízko k sankčnému pásmu. Definitívne potvrdenie úrovne dlhu mimo sankčných pásiem preto prinesie až očakávaná jesenná notifikácia.

RRZ tiež pripomína, že k poklesu dlhu mimo hranice sankčných pásiem v roku 2019 prispelo najmä zníženie hotovostnej rezervy štátu v priebehu roku 2019 (v pomere k HDP bola hotovostná rezerva najnižšia od roku 2015). Bez tohto postupu, ktorý však zvýšil riziká pre financovanie potrieb štátu, by sa úroveň dlhu udržala v sankčných pásmach.

RRZ tiež v správe pripomenula pretrvávajúce nedostatky v prístupe k riadeniu rozpočtu zo strany vlády. Tá v uplynulých rokoch opakovane posúvala termín dosiahnutia vyrovnaného rozpočtu a nedodržiavala vlastné rozpočtové ciele. A to napriek tomu, že v predchádzajúcich rokoch sa mohla oprieť o neočakávané daňové príjmy či pokles úrokových sadzieb.

Rozpočet verejnej správy sa podľa RRZ opakovane zostavoval s viacerými nerealistickými očakávaniami, hlavne nadhodnocovaním nedaňových príjmov a podhodnocovaním vybraných výdavkov. Zvlášť to platilo pri príprave rozpočtu pre rok 2020. Táto prax ešte viac zhoršuje pozíciu verejných financií v prípade šokov a kríz, ako sa opäť ukázalo aj počas prebiehajúcej pandémie.

Rada pre rozpočtovú zodpovednosť preto opäť intenzívne pripomína povinnosť zaviesť do riadenia rozpočtu výdavkové limity. Implementáciu tohto nástroja predpokladá Ústavný zákon o dlhovej brzde prijatý v roku 2011.

„Absenciu záväzných limitov výdavkov verejnej správy považujeme aj na základe ústavnoprávnej analýzy Právnickej fakulty Univerzity Komenského za stav v rozpore s ústavným zákonom. **Malo by byť preto prioritou súčasnej vlády implementovať tento nástroj čo najskôr,**“ konštatuje predseda Rady pre rozpočtovú zodpovednosť Ivan Šramko. Efektívne fungujúce výdavkové limity by prispeli k rýchlejšiemu poklesu dlhu v uplynulých rokoch a posilnili by kontrolu jeho rastu v nadchádzajúcom období.

Vzhľadom na súčasný vývoj verejných financií očakáva RRZ do roku 2023 nárast dlhu až k hranici 70 % HDP, ak nepríde k prijatiu konsolidačných opatrení.